

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин. у сребру.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

С овим смо бројем довршили другу годину свога листа и већ с идућим бројем отпочињемо, у име божије, трећу годину.

Наш досадањи рад пружио је довољно прилике нашим поштованим читаоцима и претплатницима да загледају у душу његову, те мислимо, да немамо потребе, да овде истичемо поново смер и цел његову.

Нама се чини, да је лист погодио потребу и да је свој задатак потпуно вршио. То уверење пружа нам сама публика, која се сваким даном више купи око нашег листа. Од сад се још и бољем надамо, јер се подижу у вис и наше сестре и матере са кршне Далмације и Босне поносне, те склапају и тамо своје добротворне задруге, а ми их с раширеним рукама и отвореним срцем примамо у наше коло и уступићемо и њима места у нашем листу, да исказују своје жеље и износе свој рад. Ми се већ у напред радујемо, што духовним очима гледамо, како ће нам сестре и мајке за коју годину повести својим племенитим радом оно „окићено“ Бранково коло, где ће се састати и хватати Српкиње из свију наших крајева да врше дело човечности, дело хришћанске и народне узајамне љубави.

Ми ћемо се трудити, да нам садржај листа и даље буде прави кажинут у лепше и боље дане женског и народног нам живота. Изгубили смо истина једну вредну и богату радну снагу у незаборављеном покојном Др. Борђу Натшевићу, али с радошћу помињемо, да ће нам тај велики губитак знатно олакшати онај леп број млађих и старијих умних снага, који се нама придружише и које сте имали прилике да упознате у нашем листу, а у последње доба придружио нам се и наш обљубљени књижевник г. Др. Милан Јовановић Батут, који је у најновије доба пзабран за професора хигијене на београдској великој школи, те нам тако те околности пружају јемства, да ће нам ступци нашега листа и у будуће бити искићени угледним и стручним чланцима.

Морамо исповедити, да се и ове године са појединих страна појављивала жеља, да се лист издаје чешће, бар двапут месечно. Не велимо, да то не би удвостручило интерес наше читалачке публике; ал ипак не смемо се одважити на то, јер нећемо тако брзо да мећемо на пробу ону свест, која се тек буди у нашим женскињама. Док она ојача, тражиће и сама више духовне хране, а за сад, судимо, да је довољно, ако се одржимо и помало напредујемо у овако скромном облику. Ми узимамо у обзир и наше материјалне и друштвене прилике, па судимо, да ће се и оваким путем и поучна и радознала жеђ већине наших женскиња, (коме је поглавито овај лист намењен), задовољити оволиким радом, бар још за које време, док се добротворне задруге не помноже и док се тај свет не заинтересује више за јавне и народне потребе.

С тога изјављујемо, да ћемо издавати наш лист идуће 1888. године у истом облику и величини само једанпут месечно.

Према томе остаће му и цена иста од 1 фор. годишње за Аустро-Угарску, а

2¹/₂ динара или франка за Србију и остале европске земље, која се плаћа у једанпут на целу годину у напред.

Овде је место, да се сетимо звију сарадника скупљача и скупљачица претплате за наш лист и да им од свег срца кажемо: хвала на потпори и доброј вољи! Ал, нека се не срде, што ћемо их опет лепо и уљудно умолити у име свете ствари, коју заступамо и за коју војујемо, да нам и у будуће не откажу своју помоћ; а нарочито се обраћамо на наш васколики женски свет и молимо, да не пусте, да им увене овај једини лист у овим Аустро-Угарским крајевима, који је намењен чисто њиховим интересима, њиховом угледу и поносу. Покажите драге сестре и миле мајке, да умете и ви бранити своје право и да се умете одушевљавати за своје и народно добро. За то прибирајте се и челичите се знањем врлином и узајмном љубављу, па ће и за вас леши, и по народ бољи дапи доћи!

Још молимо, да се претплата покупи и пошље још до Божића. како би могли срачунати, колико нам примерака треба за штампање.

Претплатнике из Србије молимо, да предају новац досадањим, или новим, али познатим скупљачима, а могу слати и управо на књижару г. Велемира Валожића у Београд, која ће у будуће и за Београд примати и купити за нас претплату.

У Новом Саду, 1. децембра 1887.

Уредништво.

едно чедо, једног сина
Има мајка јадна, стара,
Он јој нада, он јој живот
Он јој срце из недара.

Изван чеда милог свога
Ни што мари, ни што воли
За њега се, њега само
Дању-ноћу Богу моли.

Расло чедо, момче наста,
Поче срце да му гине
Вукући га у свет даљни
За будућност да се збрине.

„Јад ми мајко, душу мори
Твоја ј' рука нежна, мека,
Али овде немам среће,
Она м' ваљда другде чека.“

„О, па пусти, пусти, мајко
Да ти с' чедо у свет вине,
Да потражи свето место,
Где ће срећа да му сине.“

„А у вечност када пређу
Од годишта до три лета,
Тад' за цело чекај сина
Из далеког туђег света.“

„Па и ако не ћу моћи
Наћи срећу, где ми руди,
Опет ћу ти, мајко доћи,
Да на твоји умрем груди“ . . .

На синовље ове речи
Немо стоји мајка стара,

МОМЧЕТОВА СРЕЋА.

Сухо око трепти, дрхће,
К'о и срце сред недара.

Ох! та како да га пусти
Са свог срца, својих груди,
Да га пусти у свет даљни,
Где је тол'ко грешних људи! . . .

Па би рекла сину своме,
Да се махне света, — свега,
Само, само да из вида
Не изгуби никад њега.

Али срећа, срећа чеда
Иште, тражи путе ове,
И усне се тихо крећу,
Да јој чедо благослове.

Заљуља се бедна, јадна
Срце силно лупа, бије,
Страсно грли, љуби сина,
Ал' у оку суза није.

И још једном ижљуби га,
Да је силна туга мине,
Па му онда јадна рекла:
„Збогом пош'о, мили сине!“

„Моја љубав, душа моја
Свуд ће, дико, да те прати,
А Богу ћу молити се,
И он ће ти здравља дати.“

„Да се вратиш здрав и срећан
Меком крилу мајке своје,
А сад иди, иди сине,
Збогом, збогом, срце моје!“ . . .

* * *
Отишло је момче младо
Из мајчина мила двора,
Прелазило преко силних
Цветних равни, стрмих гора.

И тек после много дана
Путовања тешког свога
Приспело је под зидине
Неког града великога.

Па улази у град силни
С неким тихим страхом, стрепом,
А изнутра све га нешто
Мама једном дворцу лепом.

Ту у дворцу силан пос'о,
Многе руке вредно раде,
За пловидбу морем сињим
Бродови се овде граде.

Мирно момче у двор ступа,
Види једну слугу стару,
Па је моли лепо, смерно:
„Одведи ме господару.“

Доброћудном старцу служи
Смерност младог момка годи,
И одмах га послушао,
Па га горе газди води

У дворани, камо с' ушли,
Сред дивота силне краси,
На дивану седи старац,
А к'о снег му беле власи.

Покрај њега мома млада,
Јединица оца стара,

С лицем јој се данак грли,
С оком ноћца разговара.

Пређе момче седом старцу,
А лице му стидом гори,
Целив'о му суху руку
По му тихо, смерно збори:

„Крен'о сам се у свет даљни
Силном вољом, смелим надом,
Да потражим срећу своју,
Ал' не блудњом, веће радом.“

„И Бог благи доведе ме,
Кроз путова мојих нити,
К теби старче, — па прими ме.
Увек ћу ти веран бити.“

Господар га стари глед'о
Упанулим оком благо,
Па му рече слашим гласом:
„Можеш остат', чедо драго!“

„Велиш да си чврете воље,
Пун мари у груд'ма младим
Па ако ми веран будеш,
Добро ћу те да наградим.“

Од радости на те речи
Младом момку свет се клати
Иде доле, а из собе
Неки тих га уздах прати.

Па вољно се лаћа рада,
Целом снагом свога мара,
Такав раден још не беше
У старога господара.

А свакога божјег дана
Обиђе га мома млада,
И сва гори неким пламом,
Гледећи га у сред рада.

А и њему, кад је види,
Плашти силан жар у груди
„Ево сунца!“ мисли млађан
„Са којег ми срећа руди.“

* * *
Већ и треће лето ево
На измаку своје врви,
За то време вредно момче
У свог газде радник први.

Он у свему сад заступа
Господара свога седа,
Мудро води целу радњу,
Благо млађим' заповеда.

Увек вес'о све му прија
Сред истрајног, вредног рада
Ал' од свега ипак му је
Најмилија мома млада.

Но већ ту је и тај данак
Да се дому своме спрема,
Ох, та знаде да од чежње
Стара мајка санка нема.

Па с' у мисли неке дао,
Кад, дотрча слуга стара,
„Хајде,“ вели, „одмах горе
До старога господара“ . . .

На постељи старац лежи,
Са душом се јадан бори,
Зовну момче себи ближе,
Па му једва чујно збори:

„Чедо моје, сине мили,
Ја умирем ево сада,
Но душу ми моју кињи
Грдан терет бриге, јада.“

„Моја ћерка, моја нада
Ох, живота мога р'ано,
Остануће иза мене
К'о сироче самохрано.“

„Ја те знадем, чедо моје,
Добре душе, божја дара,
Ох, та прими ћерку моју
Кроз свој живот за другара.“

„Ти си њојзи омилео,
Она ће с' уз тебе вити,
Љубите се, слажите се,
Увек ћете срећни бити“ . . .

Дрхћућ' момче моми пређе:
„Благослови, драги оче,
Док је мене, твоја ћерка
Не ће никад бит' сироче!“ . . .

— „Срећни били, децо моја,
Хвала хвала, мили сине,
Сад ће ова смртна мука
Много лакше да ме мине.“ . . .

* * *
И у једном сухим лицем
Мртвачки се облик руби,
Хладно чело, хладне руке
Двоје младих сада љуби.

Ево већем од годишта
Пролеташе до три лета,
Момче с' креће старој мајци
Из далеког туђег света.

„Ја полазим, срећо моја,
Да доведем мајку амо,
А како се натраг вратим
Одмах ћемо да с' венчамо.“

— „Иди, душо, иди, снаго,
Мој дух ће те свуд да прати,

Али немој, срце моје,
Немој дуго заостати!“ —

„Два месеца, душо, равно,
Чувај десну руку оту,
А после је другом пружи,
Јер знај, нисам у животу.“

— „Не збори ми речи таке
Ох, немој ме жалостити,
Ако тебе дотле нема,
Тад' ни мене не ће бити.“ —

Крену момче путем уским
Иде живо, иде чило,
И веће се испред моме
У даљини изгубило.

С обе стране танка пута
Све му знаци стари, мили
Који су га срећи дивној
Пре три лета испратили.

Па се сећа мајке старе,
Што га с тол'ко чежње чека,
Како ће се радовати,
Кад га види из далека.

А он ће јој из даљине
Пружит' снажне руке евоје,
„Ево, ево, дођох мајко,
Срећно ти је чедо твоје!“ . . .

Иде тако у мислима,
А све с' боље ходом труди,
Да што пре га може мајка
Претиснут' на старе груди.

Иде вољно, и не слутећ'
Шта му се у путу спрема,
Не зна, јадан: крај све среће —
Да и опет среће нема . . .

Кад пустињом пролазио,
Гди ван песка ничег' више,
Зликовачке ту га руке
Са срећом му раставише.

Иза хумке једне мале
Глух се прасак пушке дао,
Боно цикну јадан путник,
И за тим је доле пао.

Потмули се јечи чују
Из крвавих, јадних груди,
„Збогом мајко!“ . . . рече . . . заспа.
Да се више не пробуди.

А крвници из заседе
К'о гаврани црни стреме
И пљачкају мртво тело
Сред пустиње, дивље неме.

У једнога од њих беше
Душа нешто мање гадна,
Смилов'о се, па закон'о
Мртво тело момка јадна.

И сиротно момче младо
У сред среће — смрти стиже,
По врх њега и среће му
Сад се црна хумка диже. . . .

* * *
Ван три прошла дуга лета,
Већ и месец дана прође,
Како мајка стара чека,
Да јој син из свѣта дође.

Чезња ју је одржала,
Спомен чеда сред недара,
Те је јоште у животу,
Тако слаба, тако стара.

Сваког дана, све до мрака,
Гледа широм свег' видика:
Откуд ће се указати
Њена нада, њена дика.

Но залуда све гледање,
Ни одкуда милог сина,
Празна с' магла само љуља
Тамо, тамо у даљини.

Већ и други месец ево,
Преко рока сина чека,
Ал' никако њега нема,
Да се врати из далека.

Карлово, Октобра 1887.

И јад поче да је кињи
Црна слутња душу мори
Празно срце, јадно срце
С том се слутњом сада бори.

„Идем, идем, да га тражим,
Преметнућу вас свет бели, —
Наћи ћу га, хоћу, хоћу, —
Ох!... ал' можда гроб нас дели!!“...

И отишла оним путем,
Куд' и чедо пре три лета,
Сваког пита за свог сина
Кога год у путу сретала.

Али нико, нико не зна,
Да јој даде одговора,
И још брже иде јадна
Даље преко стрмих гора.

Ни што једе ни што пије,
Ево већем десет дана,
Ох, и нашто суштој души
Земско пиће, земска храна! --

Иде, иде, а у души
Зов синовљи удиљ бруји,
Страсно гледи сваки кутић
Ал' од свуд празнина хуји.

И пустињи већем дошла,
А ни трену ни где стаде,
Кад у једном, — гроб пред њоме..
Сва задрхта, и на њ' паде. . . .

Грли хумку, земљу љуби.
Јадно срце силно боли,
„Реци земљо, кога кријеш?“ —
Кроз грохот је плача моли.

И заћута . . . немо стоји,
Слуша, слуша... и, где.. чује, —
Испод земље иду гласи:
„Мајко, мајко, син ти ту је!..“

Сва задрхта морна, јадна,
Но чежња је лавом гради,
Сухом руком гроб разгрће,
А и не зна шта сад ради.

Рака плитка, рука хитра,
Пос'о мајчин брзо мине. . .
И где! . . . ено, већ га види. . .
„Сине!... сине!... јадни сине!“...

Ни уздахну, ни се макну,
Ни реч више не прогуди, —
Пуче срце! . . . тужним јеком
Одјекнуше празне груди.

На мртвачком бледом лицу
Зраке сунца нујно стају
Па с' ветрићем к'о да зборе:
„Ево новог госта рају!“

А од бола када пуче
Јадне мајке срце меко,
Одјек му је друго дало
Тамо, тамо, на далеко. . . .

Љубомир Летић.

ДУБРОВКИЊЕ И САРАЈКИЊЕ.

Наш мудри Доситије рекао је на једном месту својих мудрих списа: „Прошао сам доста света, видио сам и познао сам многе народе, али ни код једног народа нисам нашао толике милости, толике љубави према својој деци, као што сам нашао у српске мајке“.

Те Доситејеве речи потврђују се и данас још; наше мајке и данас још гину за својом децом. Нема примера у нас, као што се налази код других народа, да материце умарају своју децу. Па код толике милости према својој деци, има за цело у наших матера много више милости и према народној деци, на и према човечанству. То се опажа на нашим добротворним задругама. Нема томе ни 15 година, како се прва овака задруга у нас појавила, па ево, хвала богу, данас их у самој Ау-

стро-Угарској бројимо до 14. У Србији постоји скоро у сваком већем месту по једна подружина женског друштва.

Колико су ове задруге донеле благодети народу нашем, показало се најбоље у српско-бугарском рату. Да њих није било, данас би се у хиљадама више наше сирочади увијало у траље и потуцало од немила до недрага, а овако су оне својом убрзаном помоћи спречиле и сачувале многог оца од смрти, многог сина од пропасти. За то је од то доба у Србији и у нас овамо знатно поскочио углед тих задруга.

Та милостива страна наших матера подстакла је ове године и наше Српкиње у кршној Далмацији, на том западном беду наше народне границе, те се удружиле, да заједничким крилима доброте

своје заклоне беднике и невољнике наше онога краја и да пружи по коју кап уља милости своје у светилник знања да се не угаси и да се многи наш сиромашак сачува и одржи на путу напретка и морала хришћанског. Овај светилник милости зажегле су прве у оном крају наше дичне Дубровкиње; а на то су их подстакла Браћа Бошковићи, који су не само Дубровнику, него и целој оној околини са својим добрим делима постали угледни пример за наше родољубе.

Њиховим заузимањем састављена су правила за ту задругу у смислу правила добротворне задруге Српкиња Новосаткиња. Иста су од далматинске земаљске владе већ одобрена, на основу чега се та задруга у својој првој главној скупштини од 5. (17.) новембра о. г. конституисала изабравши себи за начелницу гђу Теодору Бошковића, за заменицу јој гђу Марију Бабића, за благајкињу гђу Милеву Бравачића а за перовођу г. Николу Бабића. За прегледачице рачунске гђице: Ану Ђуковића и Анку Мирковића.

Задруга ова има до сад 35 редовних задругарица и 4 помагачице. У резервни фонд скупило се одмах при првом позиву 400 ф. у државним обвезницама и 546 ф. у готовом новцу а. вр. А то су приложили ови:

Гђа Теодора Бошковић, г. г. Нико В. Бошковић, Ђорђе Ковачевић и Ђорђе Гркавац по једну државну обвезницу од 100 ф. — Стеван Бравачић 50 ф. — Михаил Ђуковић 25 ф. — Ристо Иванишевић и Михаил Медар по 15 ф. — Никола Бабић, Петар Опцић, Лука Ђуђовић, Петар Кнежевић, Лазар Шошо, Спиро и Јово Бердовић по 10 ф. — Урош Буровић, Јово Бердовић, Димитрије Башић, Лазар Вукасовић, Стеван Мариновић, Тома Јевтановић, Јово Кнежевић, Сава Миљановић, Гаврил Тошовић, Михаил Праменко, Јово Путица, Сава и Јово Марић, Илија Бубало, Јово Герун, Ђорђе Драшковић, Цвјетко Перовић и Симо Мариновић по 5 ф. — Лука Перовић 1 ф. Ови су сви из Дубровника. — Осим тога приложили су из Трста; Риста Шкуљевић и Тодо Аничић по 100 ф. — Преосвештени господин Герасим, епископ бококотор-

ски 20 ф. и преосвештени господ. митрополит босански Георгије 10 ф.

Већ овај низ прилога показује, колико родољубља, колико добре воље има за општу народну ствар и човечност онај наш свет тамо. Ми му се клањамо и желимо им свака успеха!

Овако одушевљење и родољубље побудиће за цело и остала милостива срца наших женских и мушких родољуба у оним крајевима, те ће за кратко време ова зора пробудити ленше дане нашем народу у оним дивним, ал сиромашним крајевима.

* * *

Општа струја за бољим, напреднијим животом, која се опазила на народу нашем у скоро ослобођеним крајевима Босне и Херцеговине и леци примери, који се на Српкињама нашим у слободним крајевима у најновије доба указивао, побудили су српске женске кругове у Сарајеву, те се и оне почеше удруживати у добротворне задруге, да тако и оне са своје стране помогну оном напаћеном и запуштеном народу, да се што пре истргне из чаме убајаћеног душевног живота.

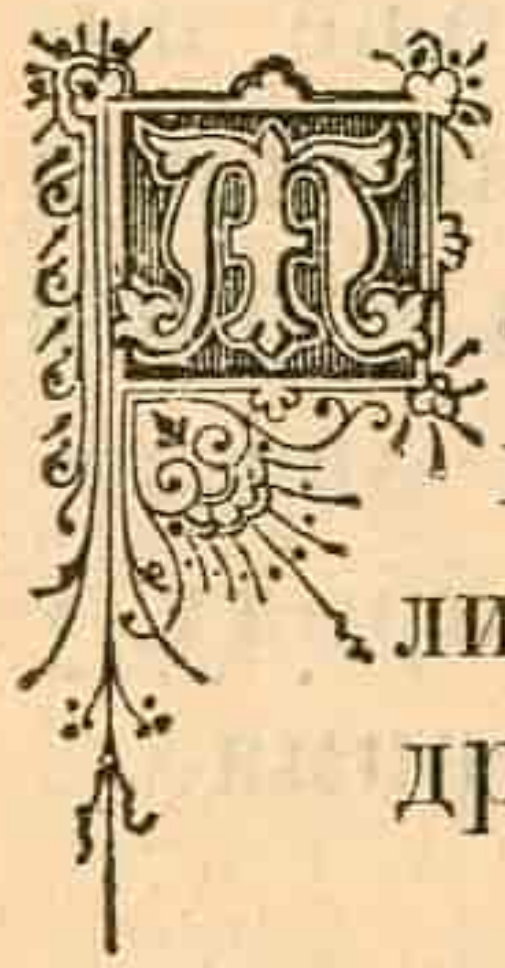
Мисао за тај нов друштвени живот покренула је гђца Евица Сарајевчић учитељица сарајевска. Њу је на то побудио наш чланак у 1. бр. од о. г. под насловом „Предлог нашим Српкињама а тиче се и Срба“, те је замислила, да оснује тамо (а по том и за целу Босну и Херцеговину) крајцарско друштво, по коме би свака Српкиња, па и Србин улагали дневно по 1 крајцару (новчић) за народне добротворне цели. Она је своју мисао ширила и таласи те лепе мисли испирали су добра срца наших Српкиња и Срба у Сарајеву, те су изнели на површину чисте родољубиве душе, међу које се придружило и Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит сарајевски Николајевић, те је покушао да ту мисао оживотвори у народу оном за потпору сиротиње, (као што наш дописник доле казује, и као што „Просвјета“ — сарајевски лист — тврди) и за потпору срп. народних вероизповедних школа, те сад се изчекује још одобрење земаљске босанске владе, па да нам и тамо српска мајка пропева и нарече ленше дане.

Ако се ова племенита жеља прошири у свој Босни и Херцеговини и својим жаром милости обухвати сав народни живот у оним крајевима, и ако се та организација спроведе под закриљем наших по-

главица и заштитника цркве и школе: онда се надамо, да ће ти таласи милости женске и родољубља мушког пречистити судбу нашег народа тамо и окренути лепшој срећи и бољем напретку.

ДРУШТВО И ХРИШЋАНСТВО.

(Свршетак.)

Може ко заштити: „Па која стаза води спасењу? Зар ми не би желили, да смо сретни заједно са целим друштвом?“

Има и на то питање одговора. Одговор, можемо наћи у идеји Хришћанства. —

Нећу говорити о догмама и богослужењу наше вере, (та с тим стварима мора да се мучи мали Хришћанин чим се роди), него о идеји Хришћанства са друштвеног гледишта. —

За часак морамо се вратити у доба пре Христова рођења. . . Силна је била тада римска царевина; друштво на великом степену образованости: науке и вештине цветале су: *ал је срце било искварено*. Деморализација најгрознија. С једне стране власт и богатство; с друге стране ропство и пука сиротиња. Човек је био само богаташ; а остали, само су за то били на свету, да угађају ћуди бездушни богаташа. Среће није било. — Незадовољство, грамзљивост, себичност и мржња овладале целим друштвом. Нит' је муж у жени имао искрена и верна друга, нит' владар у званичнику верна помоћника. У целој римској царевини овладало очајно стање; сваки је жељно исчекивао спаситеља. У то доба, кад су обесни богаташи бацали живе људе у своје рибњаке рибама за рану; кад је лудило и беснило достигло врхунац: појављује се велики реформатор друштвени — Исус Христос — да спасе човечанство; да спасе роба понижена. да створи од роба човека.

Рушећи окове ропства и окове лажних вера; рушећи мржњу народносноу: проповеда велики учитељ веру љубави и уједињује у љубави све људе као рођену браћу, као синове једног оца небесног. — Он је први смелим гласом изрекао најсавршеније „ми“. које прима у загрљај

свој цело човечанство. . . Имал савршеније свести?

Учитељу благи, ко ти се не диви? Ко је кадар величину, божанственост духа твог достићи? Та сви мудраци и горостаси свију векова губе се спрам твоје величине! Ти си Бог и теби се клањамо духом и истином! Ти си проповедао најсавршенију веру, најсавршенији морал и положио темељ трајном напретку и усавршавању човечанства! —

Ал створимо се за часак у апостолско доба. . . Пред нама језеро, дивна равница са брежуљцима, а ваздух благ, пријатан, улива у нас неку благу радост и задовољство. — Божанствени реформатор грешног света седи у средини своји апостола, а силан народ — жељан спасења — слуша веру љубави и заборавља све невоље на свету. . . Какав ли је израз лица, како ли блага свака реч — пуна божанске љубави! О блажени ви, који сте га гледали и слушали! . . . И прочу се слава Христова, а народ са сви страна жури да види и слуша благог учитеља. — Ал ето ти свештеника и књижевника грешни — силном мржњом и гњевом испуњени — где му иду о глави, јер виде своју пропаст. . . Осудише га, а светина урла: расни, расни га!! . . .

Три године проповедао је своју божанску науку и преобразио цело човечанство; напослетку пада као жртва обести, пакости, глупости и покварености људске. Ал идеја његова светли данас као јарко сунце и све већма осваја срца још непокварена. . .

Па дал се могу сравнити данашњи друштвени реформатори и њихове идеје са Христом и његовом идејом? . . . Нашто палити жијак, кад сунце сија?! . . . Хришћанство је једина стаза, која води спасењу. . . Па што не иду сви том осве-

тљеном стазом? . . . Ето већ две хиљаде година скоро, како постоји та идеја на грешној земљи; што није досад цело човечанство пошло том стазом, па би сад сви сретни били? . . . Да није трњем посута та стаза, да не треба пожртвовања и јунаштва, сви би том стазом пошли. Ал шта ћемо, кад су нам милије телесне насладе, него душевно уживање и блаженство; радије полазимо мрачном стазом, јер нас привлаче сиренски примамљиви звуци; а не видимо јадни, силне провалије по тој стази, у које ћемо се кад тад сурвати. За љубав садашњости и тренутног уживања жртвујемо праву срећу и задовољство — мир душевни.

У богаству и господству тражимо сву срећу, а Хришћанство нам друго благо пружа. — Тели би да над свима господаримо, а Христос нам вели: ко жели да буде већи него други, нека буде свима слуга. — Терамо освету и мржњу; а вели нам се: измири се са братом пре него што сунце зађе, и опраштај сваку увреду. — На сваком човеку налазимо погрешку и ману, само не на себи; а вели нам се; прво извади из свога ока балван, па онда из туђа ока трн. — Ако не грешимо, ако не отимамо, мислимо да смо задоста учинили дужности Хришћанској; а вели нам се: жедног напој, гладног нарани, голог оденн; љуби ближњег, као самог себе; што желиш, да теби други чине, учини и ти свима; будите савршени као што је отац наш небесни савршен. А шта ли је постављено сваком Хришћанину као главно правило? „Љубите један другог; по том ће се познати, да сте моји ученици.“ — Шта велите, кад би место „љубите“ метули: „мрзите један другог; по том ће се познати, да сте моји ученици“, (а ми

се више држимо ове реченице и по њој се владамо него по првој) да не би у том облику одговарала данашњим одношајима? Ал онда би требало, да се подичимо именом оног, који мржњу сеје, а не Христовим! . . . „Речима ме славе, а срца су им далеко од мене“ . . . Дижемо храмове скупоцене и појимо Богу — ал за . . .!! Вуци у јагњећој кожи. — И још смо поред свег тог дрски, те се дичимо именом божанског реформатора!

Тешко је себе победити, зато је тешко правом стазом поћи. Први је услов дакле да сваки себе најпре победи! — А каквим оружјем? . . . Веруј, вера ће те спасти! Вера ће нам дати снаге. — Вера у лепшу будућност једина је кадра потстаћи на узвишена и племенита дела, једина је кадра одушевити младо срце на истрајан рад и на сношење сваке жртве. Вера је услов трајног напретка и усавршавања човечанства. Чим клоне вера, клоне и слога. Утврдимо се у вери, па смо се на ружали за сваку борбу, која нам је нужна, да се спасемо. Како ли је тек слабак сан о лепшој будућности! — Путник жедан и уморан, лутајући по пустињи, тражи оазу, да се спасе. Па ди ће наћи спаса путник, који мора да лута по овој живој пустињи — у друштву? — Сан о лепшој будућности окрепиће му душу, да не клоне; научиће га, да се нада и да верује. — Ето оазе, која га прима у свој лад и поји живом водом — вером и надом!!

Верујмо браћо и сестре драге и вера ће нас спасти. Уливајмо у млађи нараштај веру љубави! Ширимо идеју Хришћанства — љубав и слогу — по свом Српству! Пођимо стазом, која води спасењу!!

Станко.

ДОПИС ИЗ САРАЈЕВА.

Крајцарско друштво, у Сарајеву, о коме је у овоме листу већ било говора, није се могло још остварити, макар да су неки свакојака средства употребљавали и живо настојали око тога, па опет не могуше усјети. Као главна сметња у остварењу јесу друштвени штатути, који не одговарају потребама народним у ови-

јем крајевима. Тако неки хоће да је главна цијел друштва потпомагање сиротиње — док је већина за *пошпомагање српских школа у Босни и Херцеговини*. Да би се уклониле те сметње и да би се што прије дошло до споразума повјерена је ова ствар високопросвећеном госп. Митрополиту Николајевићу, да је он ријешн, како

нађе да је најбоље и по народ најкорисније Ради тога је високопросвећени г. митрополит сазвао 1. Новембра женску скупштину, на којој је био слободан приступ и мушкима. У скупштину је дошло близу четрдесет женских глава, међу којима је било врло мало домаћих Српкиња, него све стране. Шта више у скупштини је било и **Несрпкиња**, док многе Сарајевке позивач хотимично је испустио, а без знања Високопросвећеног. — Па, шта је закључила ова скупштина? У српској школи а под председништвом Србина митрополита последије дуже одбише предлог за *пошмомагање српских школа* и ријешеше да се друштво оснује: за *пошмомагање сиротиње и издржавања сиромашних православних ђака на свима школама у Босни и Херцеговини*. Та сиротињу помаже црква, па беледија, па „Frau en Verein“, (друштво за помагање сиротиње) — па поврх свега тога да се оснива и „*Крајцарско Друштво*“, за *потпомагање сиротиње*; заиста није требало. Истина, ми нијесмо противни потпомагању сиротиње, та то је човјечанска дужност свакога, али нам је криво, што се неће да увиди, е ми имамо стотину пречих и благотвор-

них цијели, а између свију на првом мјесту треба да нам буде *помагање српских школа*. Та, кад се оснива чисто српско друштво, требало би да је *чисто искључиво за српске ствари*. — То нам не би нико ускратио, нити би нам замјерио, кад смо у слободној држави, где је допуштено сваком народу, да се у своме духу одгајива и напредује. За то би савјетовали позванима да се ману других смјерова друштвених, него да пригрле и помогну тиме српску школу, којој је најнужнија така помоћ. Само тако ће друштво моћи опстати и корјена ухватити; само тако ће моћи јачати и напредовати; само тако ће моћи удовољити своме високом позиву и цијели. Иначе нема му опстанка у овим земљама.

*) Не можемо да ухватимо права смисла овој ствари. У овом допису, тужи нам се, као што видите, наш дописник, да нису хтеле чланице или неко други у скупштини тој да усвоје предлог, да се из тог фонда крајцарског потпомажу и школе, а уредништво сарајевског листа „Просвјете“ од 8. (20.) новембра о г. бр 45. жали се опет, што се цел тога друштва закључком те скупштине проширила чак и на потпору вероисповедним школама у Босни и Херцеговини. Ми сад не знамо, које је од овог двога примљено, те не можемо ни своје мишљење показати. Уред.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

I.

Добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња ЗАПИСНИК

седнице одбора добротворне Задруге Српкиња Новосадкиња држане у Новоме Саду 7. децембра (25. новембра) 1887.

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Прусутни су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка благајкиња, Кат. пл. Новићка прегледачица и одборкиње: Анка Павловићка, Марина Завишићка, Марија Бичанска, Љуб. Велимировићка, Марија Јовановићка проф., Милана Димитријевићка, Пава Георгијевићка и Марија Јоцићка.

бр. 72. Чита се записник одборске седнице од 17. (29.) окт о. г. — Одоставерава се.

бр. 73. Перовођа извешћује, да је добио на углед срећку жен. друштва у Сарајеву, што је то друштво издало у корист своје благајне и од којих вреди комад 25 нов. а биће 92 згодитка; први згодитак износиће 20 ц. дуката.

Уступа се одборкињи гђи Милани Дими-

тријевићки, да покуша да растури у грађанству ове срећке, које ће се извлачити 30. децембрз о. г. п. нов.

бр. 74. Председница извешћује, да је примила за задружне цели од г. Ђорђа Д. Коде. 50 ф. као усмени легат његове покојне сестре и бивше прегледачице задружне Ане Козине. —

Прима се са захвалношћу и има се за то г. Ђорђу Д. Коди издати писмена захвала; а новац се предаје благајкињи.

бр. 75. Председница извешћује даље, да је г. А. Варађанин као бивши председник месног приређивачког учитељског збора за сазив опште срп. учитељ. скупштине, вратио натраг 10 ф. које је ова задруга на те скупштинске цели била издала, пошто се та скупштина није ове године овде ни састајала. — На знање.

бр. 76. Председница извешћује, да јој је кројач Лазар Коцић писмено пријавио, да питомицу задружну Јованку Летићеву не може изучити потпуно за годину дана кроју и шву, пошто је дете још младо, него вели, да је за то нужно две године. Но задруга ће ипак плаћати само прву годину, а другу ће он дете бесплат-

но учити. Уједно иште, да му се уступи на послугу задружна шиваћа машина. — Решава се: да се машина не може уступати на послугу; а за обуку детета пристаје се тек тако, да по истоку прве године плаћа он тој учиници за рад месечно 4 фор; на које се има и писмено обвезати.

бр. 77. Председница позива одбор, да закаже дан глав. годишње скупштине. — Главна скупштина има се сазвати 3. (15.) јануара 1888. после подне у 3 сата.

II.

Добротворна задруга српкиња и Белој Цркви.

Рад ове задруге састојао се 1887 године у следећем:

Пре свега спомињемо, да је задруга бројала у овој години 20 редовних и 6 потпомажућих задругарица од којих је као нова задругарица у задругу ступила гђа Зорка Стефановића.

У течају године ове, усљед преселења подначелнице гђе Јелене Остоића у Винер-Најштат изабрала је задруга себи за подначелницу редовну задругарицу гђу Драгу Ристића.

Задруга је чинила ове године следећа добротворства: Са редовном месечном потпором од 1 фор. издржава 2 старе немоћне удовице.

10 ф. поделила је сиротињи на вел. петак.

10 ф. поклонила је ученику пештанске цр-тачке школе Павлу Шушману.

10 ф. издала је на премије одличним ученицима и ученицама оvd. српске школе.

5 ф. поклонила је глухонепој ученици Јелци Михајловићевој из Карлова.

10 ф. издала је на књиге и памук срб. школској деци.

30 фор издала је на одело оvd. сиромашној српској школској деци.

5 ф. издала је у име милостиње једној сиротој удовици са 4 деце.

15. фебруара о г. приређена је забава са игранком и томболом, која је донела чист приход од 165 ф. 71.

24. Октобра о г. приређена је друга забава задружна са игранком и томболом, која је донела чист приход од 209 фор. 15 н; забава је ова испала на опште задовољство присутне публике, јер сви, који при истој суделоваше, врло се добро показаше положивши труда да публику задовоље. Нека им је хвала. Предмета за томболу, које су поклониле оvd. срб. госпође и госпођице, било је преко 80 на броју и дивота беше

видети те ствари како су укусно на 3 стола смештене. Срећака беше 1200 и те беху за 10 минута разграбљене и да још беше у приправности могле би се и те продати.

Задруга се писмено захвалила свима, који при забави суделоваше, а тако исто захвалила се је у оvd. локалном листу свима, који ствари за томболу поклонише. Тако исто нека је и на овом месту изречена срдачна захвалност свима суделујућим као и онима, који предмете за томболу поклонише.

III.

Добротворна Задруга Српкиња у Суботици. Записник

редовне главне скупштине „Добротворне задруге Српкиња у Суботици 1. новембра 1887, држане.

Председава: г. Марија Коларићка.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Присутни: г. г. Анка Карановићка, Емилија Мучалова, Јустина Арадска, Лила Гојковићка, Олга Коларићева, Јулка Димитријевићка, Савета Манојловићка, Мила Хаџићева, Зорка Гаванска, и Др. Плата Добројевић благајник.

Бр. 1. Председница Марија Коларићка отварајући гл. скупштину и поздрављајући топлим речима икупљене чланове, јавља, да се у овој скупштини као први предмет има обавити избор часништва, с тога у име своје и у име осталих чланова часништва захваљујући се на поверењу и одликовању остави председничку столицу, и позове скупштину, да приступи избору. Пошто у смислу задружног устава, избор пред-и подпредседнице као и осталих часника обавља се под председништвом најстарије чланице задруге, то г. М. Коларићка као таква заузме председничко место и избор се одпочне путем тајног гласања. По свршетку кога — поново буду избрани сви дојакошњи часници г. Милица Димитријевићка за председницу; г. Марија Коларићка за I. подпредседницу; г. Емилија Мучалова за II. подпредседницу; Др. Плата Добројевић за благајника; Ђорђе Гојковић за перовођу.

2. Г. Марија Коларићка заузевши председничку столицу, пређе на дневни ред и претрес појединих предлога.

Е. Мучалова из разлога тога, што задружни перовођа и благајник због својих послова приликом приређивања забаве не могу толико времена да посвете оним пословима, које мушки обављају, колико је потребно, — предлаже да се избере неколико саветујућих чланова од ов-

дашњих интелиг. грађана, који ће у свакој прилици својим саветима задрузи на руци бити, а нарочито при изводењу закључених друштвених јавних забава. —

Предлог овај већином гласова не прима се из узрока тога, што може лако дати повода негодовању и неслози, а тим и самој задрузи шкодити.

3. Поводом тим, што се идуће године фебруара месеца навршује десет година обстанку ове задруге, Е. Мучалова жели, да се што свечаније прослави, имајући пред очима, да није мала заслуга садањих чланова одржати задругу кроз 10 година после толиких неприлика, неслоге и борбе, за што је требало велика труда, и истрајности. Предлаже забаву, на којој ће се представљати живе слике из традиционалне српске историје, које је слепачко певање у народу одржало и од заборавља сачувало; за прву предлаже вилу, која сленцу казује да пева српском народу догађаје из старих времена. Друго: Певангју, Треће. Најглавније догађаје из светлих дана наше повеснице: Смрт цара Душана и крунисање Уроша. Четврто: Пропаст српског царства, слику кад М. Обилић убија Мурата. Пето: Патње српске по замишљајима Чермака. Шесто: Србе у Аустроугарској или сан Краљевића Марка. — Присутни чланови скупштине увиђају, да предложене слике из српске историје као ново нешто јако би занимало српску публику и пријатно би се налазила на такој забави, али сумња, да је то изведљиво у нашим приликама и местним околностима, с тога у начелу прима предлог, да се држи на дан десетогодишњице забава, а какве врсте да буде та забава, поверава се расуђењу пододбора у лицу:

Е. Мучалове, Кристине Димитријевићке, Олге Коларићеве, Јустине Арадске, Анке Карановићке, Бојане Георгијевићке, Савете Мапојловићке, Јулке Димитријевићке, Драге Димитријевићеве, Зорке Гаванске, Милке Тубићеве, Данице Ђурђевићеве, Олге Зорићеве, и Јулке Милосављевићеве.

4. Др. Плата Добројевић подноси задружне рачуне за годину 1786/87. Издају се на преглед пододбору под преде г. Марије Коларићке са овим члановима Е. Мучалова, Анка Карановићка, Јустина Арадска и Марија Зарићка.

5. Ана Јовановићка из Беча јављајући, да је преко г. Јудите Ратковићке примила послатих јој од стране ове задруге 30 фр. и 35 н. (тридесет ф.) захваљује се од срца у име своје и сироте деце јој. — Узима се на знање.

IX.

Просветна Задруга Српкиња.

У Ст. Бечеју отворила је забавиште 1. новембра п. н. У забавишту том има уписано до сад 20 деце, које плаћају месечно по 50 н. Забавиља је бивша питомица „просв задруге“ госпођица Видосава Настићева. Забавиште је моментано затворено због владајуће заразе-шарлаха и богиња.

Тако сад имамо већ четир српска забавишта: у Сомбору, Мохолу, Сентомашу и ево сад у Ст. Бечеју. Сомборско и Мохолско издржавају црквене општине; сентомашко је приватно и издржава се само; а ст. бечејско издржава „Просветна Задруга Српкиња“. Ово је прва задруга српска, која се упустила на овај пут. Ми јој желимо сретна и добра успеха!

ЛИСТИЋИ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Школа за глувонеме отворена је и у Загребу ове јесени. Исту је по дозволи кр. зе маљске владе отворио г. Адалберт Лампе, који је и сам нем и прима децу и на препитање уз 20 фор. месечне наплате. Има уписано ове школ. 1887/8. г. 6 ученика.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Двориље болесничке. Др. Тибурцијус, Др.

Теодор Флатау и гђа Лина Моргештерн уредница женског берлинског листа „Немачке новине за домаћице“ (Deutsche Hausfrauen-Zeitung“ отворили су 4 новембра о. г. вечерња предавања од $\frac{1}{2}6$ — $\frac{1}{2}8$ за двориле болесничке. Већ код другог предавања придружио им се и лечник Др. Шулиц-Вердер. Пријавило се госпођа и госпођица одмах код првог предавања толики број, да се морао отворити паралелан курс. Опити се чине на самим болесницима, а предавања се

тумаче и моделима. Хвале се ти предавачи, да ове женске врло пажљиво слушају предавања и врло су окретне у послу.

Овака предавања могли би и наши лекари по варошима приредити, јер дворба болесника потребна је и нужна је свакој домаћици, матери и кћери, пошто су оне од природе упућене, да се с децом својом баве и да чувају кућу.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Флеке од воћа (скораншег) и *црног вина*, да се изваде из рубља, муселина и других бојадисаних невунених ствари најлакше овако: Разапни флеку преко празног лонца или другог празног суда и здраво затегни, па онда кључалом водом преливај флеку и одмах ће је нестати.

ЧИТУЉА.

† Лепосава Костић рођ. Павковића. ваљана и одлична учитељица у Босан. Градишци преминула је у цвету младости своје, — у 24. години живота свога.

Покојница је родом из Сомбора, где је свршила срп. вишу девојачку школу с одликом, а учитељску школу с врло добрим успехом.

Цело грађанство и њено четворо дечице са добрим супругом жале за том честитом и ваљаном душом, добром матером, родољубивом Српкињом, одличном учитељицом. Лака јој црна земља била!

Позив

Срп. нар. општинама, доброшврним друштвама срп. цркв. великодостојницима и свима људима доброг и племенитог срца.

Познато ће бити, да сам у Митровици дозволом високе краљ. зем. владе у Загребу, отворио завод за образовање глуво-немих.

Месеца августа о. г. држао сам уз многобројно присуство грађана испит са таквом децом, где су се присутни уверили, да је образовање глуво-немих могуће.

Сви просвећени народи имају већ и више таквих завода; па држим да се и ми Срби у коло културних народа рачунамо. Држим да ћемо и ми један такви завод задржати. — То се захтева од нас као од људи, као од Срба!

Нико не зна шта ће га постићи. Нико не може тврдити, е ће га такав случај мимоћи; јер деца су, као што је познато, у најранијем детињству одата разним болестима, које ово

стање условљавају. — Кога дакле и није ова несрећа постигла, имајући ово на уму, тешко ће моћи остати ладнокрван. — Особито Србин не, који у родољубљу оријански предњачи сваком другом далеко већем народу!

Покажимо се, и овде на делу! Учинимо од природе напуштеног човека, корисним чланом друштва и државе!! Укажимо и ми ту љубав према роду, држави и човештву; и бићемо виђени, образом осветлани, пред целим образованим светом! —

Помоћи се може буди одређењем штипендије од 350 фор. а. вр. за школ годину, (Тим би се помогло сиромашним родитељима, да могу своју несретну децу у заводу школовати); буди свакогодишњим прилогом; буди прилогом једном за свагда. (Тим би се помогло заводу, да се могу набавити потребна многобројна учила, штампати разни учебници, од којих сам „Прву читанку“ односно „Буквар“ за штампу већ приредио; а у повољном случају и зграда, која би овој цели одговарала, сазидати). —

Митровицу сам с' тога изабрао, што је то једно напредно српско место, а где осим осн. вероисповедне срп. нар. школе, и онако нема никаквог другог срп. завода И нисам се преварио; јер сам се осведочио о свести честитих Митровчана, пошто је месна женска задруга одмах заводу са свакогодишњом свотом од 60 фор, а вр., која се већ од маја месеца заводу издаје, у помоћ прискочила!

Осим тога, не давно упокојена гђа Јелисавета Бирвалска рођ. Загорица из Сомбора, приступила је као племенита добротворка заводу са 100 фор. а. вр. Исто тако и ваљана Српкиња гђа Јулијана Јоановића рођ. Загорица из Ст. Бечеја, са 20 фор. а. вр.; а честита српска кућа Паје пл. Георгијевића у Митровици са 50 фор а. вр.

Уз покој душе покојној добротворци из Сомбора, изричем свима другима и овом приликом моју благодарност кличућ: Живела на радост и дику свога рода, и Бог да се и други на вас угледали!! —

Уредништва свију срп. цењ. листова молим да овај позив штампају, и мисли да ће иста бити на руци примањем и купљењем прилога на ову хуману цел, што би се јавности износило!*)

Мајке, и будуће мајке српске! — Вама се

*) Примамо се драге воље купљења прилога за ову племениту цел.

нарочито обраћам. Апелујем на ваше племените осећаје! Од вас зависи спас и пад свакога народа! Од вас зависи и опстанак овог једног српског глуво-немог завода!! —

Мишровица, 8. (20.) новембра 1887.

Радивој Поповић
поседник завода.

I. изказ о прилозима

ради школовања глухонеме Јелке Михајловићеве из Карлова.

Нови Сад: српска женска задруга 10 фор., „Браник“ 3 ф. г. Миша Димитријевић 2. ф.

В. Кикинда Г. г. Паја плем. Еремић 10 ф., Живојко Бајић 1 ф.

Суботица: српска женска задруга 10 ф., гђа Марија Холарића 2 ф.

Турски Бечеј: скупила гђа Љубица Кота, и приложили г. г. и гђе: Стева Ранковић 1 ф., Катица Ђурчић 40 н., гђа Игњаца Блауа 50 н., Игњац Блау 1 ф., Платон Николајевић 1 ф., Шандор Бизоњ 1 ф., Моја Тодоровић 1 ф., Бранко Подгорчић 1 фор., Катарина Стојковић 1 ф., Љубица Коти 1 ф. 10 н. — Скупио г. Мојо Теодоровић, а приложили г. г. Мојо Теодоровић 1 ф., Фрања Бизоњ 1 ф., Криврат Фердинанд 50 н., Кон., 30 н., Миша Маркуш 30 н., Н. Алигвари 20 н., Саламон Рама 40 н., Густав Розенберг 20 н., Пера Кикић 50 н., Игњац Сатори 1 ф., Н. Н. 30 н., Н. Н. 20 н. — Г. Др. Аладар Тосеги скупио је 8 ф. 70 н. (имена прилагача нисмо добили), такође из Т. Бечеја послали су још г. Гедеон пл. Рохонци 5 ф. и г. Капић 2 ф.

Сентомаш: гђа Марија Марцикића 3 ф.

Винернајштат (преко уредништва „Браника“), скупила гђа Јелена Остојића, а приложили г. г. и гђе: Ђока Адамовић 2 ф., Десанка Бајић 1 ф., Зорка Бајић 1 ф., Јелена Остојић 1 ф., Јевросима Бајић 50 н., Ана Остојић 50 н., Љубица Бајић 50 н., Марија Шери 50 н.

Мол: скупила гђа Даринка Милића, а даровили г. г. и гђе: Дафина Матића 1 ф. Мара Ковачића 1 ф., Драга Настасића 1 ф., Мара М. Дејановића 1 ф., Јоца Ранковић 1 ф. Даринка

Св. Милића 2 ф., Даница Вуковића 60 н., Марија Сич 50 н., Душанија Радуловића 50 н., Милана Матића 50 н., Милица Радонића 50 н., Јулка Поповића 60 н., гђе: Зорка Јелчићева 50 н., Мара Недељковићева, 40 н., Маришка Киршенхајтер 40 н., Милош Мачгашки 40 н., Даница Н. Махић 20 н., Јова Недељковић 20 н., Бура Вуков 50 н.

Вршац: српска женска задруга 5 ф.

Ст. Бечеј: просветна задруга Српкиња 5 ф.

Бела Црква: српска женска задруга 5 ф.

Свега по овом првом исказу 150 фор. и 60 н.

Примећујући, да се Јулка већ налази у г. Поповићевом заводу за глухонеме у Митровици, изјављујемо свима племенитим прилагачима најтоплију захвалност, и уједно молимо људе родољубива и милостива срца на ново прилагање, пошто издржавање њено у заводу још није са свим обезбеђено.

У Карлову, 25. октобра 1887. год.

Љубомир Лотић,

Јоца Виловски

одборски перовођа. бележник и одборски председник.

П О З И В.

Новосадско раденичко друштво приредиће и ове године у друштвеним просторијама (у Grün-Jäger-Gasse, поред парног млина на акције) у недељу 25. децембра о. г. по нов. кал. у 2 сата после подне светковину божићнег дрвета за рим. католичку раденичку сироту децу, која су остала без родитеља својих. С тога се умољава грађанство, да пружи за ову децу дарове милости своје. Дарове ће примати у свако доба до тог дана г. Обермилер (на великом сокаку,) г. Јанковски (у Јерменској кући) и г. Зимијецки (у штампарији М. Димитријевића, дунавска улица)

ОДГОВОРИ.

Управи шабачке омладине. — Шаљемо вам данашњи број, а слаћемо и за идућу годину наш лист бесплатно на вашу читаоницу.

САДРЖАЈ: 1. Позив на претплату. — 2. Момчетова срећа, песма од Љубомира Лотића. — 3. Дубровкиње и сарајкиње. — 4. Друштво и Хришћанство, од Станка. — 5. Допис из Сарајева. — 6. Рад добротворних задруга: Записник задруге новосадске. — Белоцркванске. — Суботичке. — Просветна задруга Српкиња у Ст. Бечеју. — 7. Листићи: Из просвете — Зарад здравља. — За домаћице. — Читуља. — Позив Радивоја Поповића. — I. изказ о прилозима ради школовања глухонеме Јелке Михајловићеве из Карлова. — Позив новосадског раденичког друштва. — Одговори.

Власник: Доброшворна Задруга Српкиња Новосадскиња. — Издаје и уређује: Аркадије Варађанин.